

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.01/1/101.00.1/МБ/ОК10 -2021
	<i>Екземпляр № 1</i>	<i>Арк 120 / 1</i>

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Державного університету
«Житомирська політехніка»
протокол від 23.06. 2021 р. № 04

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ для вивчення курсу та самостійної роботи з навчальної дисципліни **«БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ, ОХОРОНА ПРАЦІ ТА ЦИВІЛЬНИЙ ЗАХИСТ»**

для здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «молодший бакалавр»
спеціальності 101 «Екологія»

факультет гірничо-екологічний
кафедра екології

Рекомендовано на
засіданні кафедри
екології
22 квітня 2021 р.,
протокол № 4

Розробник: к.п.н., доцент кафедри екології Олена ГЕРАСИМЧУК

Житомир
2021

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.01/1/101.00.1/МБ/ОК10 -2021
	<i>Екземпляр № 1</i>	<i>Арк 25 / 2</i>

Методичні рекомендації призначені для вивчення курсу та самостійної роботи з навчальної дисципліни «Безпека життєдіяльності, охорона праці та цивільний захист» для здобувачів вищої освіти початкового рівня (молодший бакалавр) спеціальності 101 «Екологія». – Житомир 2021. – 25 с.

Рецензенти:

к.т.н., доц. кафедри екології Корбут М.Б.

зав. каф. розробки родовищ

корисних копалин ім. проф. Бакка М.Т., к.т.н., доц. Башинський С.І.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.01/1/101.00.1/МБ/ОК10 -2021
	<i>Екземпляр № 1</i>	<i>Арк 25 / 3</i>

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
Тема 1. Категорійно-понятійний апарат з безпеки життєдіяльності, таксономія небезпек. Ризик, як кількісна оцінка небезпек.....	6
Тема 2. Природні та техногенні небезпеки, характер їхніх проявів і дії на людей, тварин, рослин, об'єкти економіки.....	6
Тема 3. Правові та організаційні основи охорони праці	7
Тема 4. Організація охорони праці на підприємстві. Навчання з питань охорони праці	8
Тема 5. Основи виробничої безпеки	8
Тема 6. Моніторинг небезпек, що можуть спричинити НС	9
Тема 7. Оцінка інженерної обстановки та соціально-економічних наслідків НС	9
Тема 8. Забезпечення заходів і дій в межах єдиної системи цивільного захисту.....	10
Завдання для самостійної роботи	11
Рекомендована література.....	22

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.01/1/101.00.1/МБ/ОК10 -2021
	<i>Екземпляр № 1</i>	<i>Арк 25 / 4</i>

ВСТУП

Навчальний процес організовується з урахуванням завдань, що вирішуються ЗВО як об'єктом господарювання з використанням його навчально-матеріальної бази

Метою викладання дисципліни «Безпеки життєдіяльності, охорона праці та цивільний захист» є формування у майбутніх фахівців умінь та компетенцій для забезпечення ефективного управління охороною праці та поліпшення умов праці з урахуванням досягнень науково-технічного прогресу та міжнародного досвіду, а також в усвідомленні нерозривної єдності успішної професійної діяльності з обов'язковим дотриманням усіх вимог безпеки праці.

Завдання вивчення дисципліни передбачає забезпечення гарантії збереження здоров'я і працездатності працівників у виробничих умовах конкретних галузей господарювання через ефективне управління охороною праці та формування відповідальності у посадових осіб і фахівців за колективну та власну безпеку; здатності творчо мислити, вирішувати складні проблеми інноваційного характеру й приймати продуктивні рішення у сфері цивільного захисту (ЦЗ), з урахуванням особливостей майбутньої професійної діяльності випускників, а також досягнень науково-технічного прогресу.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен знати:

- основні міжнародні норми з охорони праці та цивільного захисту;
- основні законодавчі та нормативно-правові акти з охорони праці в галузі;
- основні вимоги до побудови і функціонування системи управління охороною праці (СУОП) та цивільного захисту;
- особливості травматизму та професійних захворювань;
- особливості розслідування нещасних випадків;
- основні заходи пожежної профілактики на галузевих об'єктах;
- особливості державного нагляду і громадського контролю за станом охорони праці;

вміти:

- враховувати положення законодавчих та нормативно-правових актів з охорони праці при виконанні роботи та управлінні;
- організовувати діяльність колективу з обов'язковим урахуванням вимог охорони праці;
- здійснювати вибір оптимальних умов і режимів праці;

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.01/1/101.00.1/МБ/ОК10 -2021
	<i>Екземпляр № 1</i>	<i>Арк 25 / 5</i>

- впроваджувати організаційні технічні заходи з метою поліпшення безпеки праці;
- управляти діями щодо запобігання виникненню нещасних випадків, професійних захворювань;
- брати участь у проведенні розслідування нещасних випадків, аварій та професійних захворювань;
- розробляти та проводити заходи щодо усунення причин нещасних випадків;
- надавати допомогу та консультації працівникам з практичних питань безпеки праці;
- контролювати виконання вимог охорони праці в організації.

У результаті вивчення навальної дисципліни у студентів мають бути сформовані спеціальні професійні, соціальні та особистісні компетенції, накопичені знання щодо формування та функціонування механізмів безпеки життєдіяльності, охорони праці та цивільному захисті у процесі здійснення трудової діяльності.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.01/1/101.00.1/МБ/ОК10 -2021
	<i>Екземпляр № 1</i>	<i>Арк 25 / 6</i>

Змістовий модуль 1.

Питання безпеки життєдіяльності. Таксономія небезпек

Тема 1. Забезпечення заходів і дій в межах єдиної системи цивільного захисту

Перелік питань. Структура системи безпеки життєдіяльності та індикатори загального людського розвитку. Таксономія, ідентифікація та кваліфікація небезпек. Безпека в систем «людина-техніка-середовище». Загальна модель забезпечення безпеки життєдіяльності на виробництві та у побуті. Функції управління пов'язанні з прогнозуванням, плануванням, регулюванням, координацією та контролем. Нормативно-правові документи. Кількісна оцінка небезпек.

Життя ("Ж") – це одна з форм існування матерії, яка характеризується обміном речовин, здатністю до розмноження і розвитку, а також вмінням пристосовуватися до змін навколишнього середовища.

Діяльність ("Д") – специфічна людська форма взаємодії між людьми і з навколишнім середовищем з метою задоволення матеріальних, культурних і духовних потреб.

Види діяльності:

- виробнича;
- побутова;
- наукова;
- освітня, тощо.

Тема 2. Правове забезпечення безпеки життєдіяльності на виробництві та у побуті, як здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства

Перелік питань. Структура системи безпеки життєдіяльності та індикатори загального людського розвитку. Таксономія, ідентифікація та кваліфікація небезпек. Безпека в систем «людина-техніка-середовище». Загальна модель забезпечення безпеки життєдіяльності на виробництві та у побуті. Функції управління пов'язанні з прогнозуванням, плануванням, регулюванням, координацією та контролем. Нормативно-правові документи. Кількісна оцінка небезпек.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.01/1/101.00.1/МБ/ОК10 -2021
	<i>Екземпляр № 1</i>	<i>Арк 25 / 7</i>

Природна небезпека – це подія природного походження або результат діяльності природних процесів, яка за своєю інтенсивністю, масштабом поширення та тривалістю може вражати людей, об’єкти економіки та довкілля.

До природних небезпек відносяться: стихійні лиха, космічні випромінювання, і біологічні небезпеки.

Уражаючі фактори – це такі чинники життєвого середовища, які за певних умов завдають шкоди як людям, так і системам життєзабезпечення людей, призводять до матеріальних збитків.

Залежно від наслідків впливу конкретних уражаючих факторів на організм людини вони поділяються на шкідливі та небезпечні.

Шкідливі фактори – це такі чинники життєвого середовища, які призводять до погіршення самопочуття, зниження працездатності, захворювання і навіть до смерті як наслідку захворювання.

Небезпечні фактори – це такі чинники життєвого середовища, які призводять до травм, опіків, обморожень, інших пошкоджень організму або окремих його органів і навіть до раптової смерті.

По характеру прояву техногенні небезпеки поділяють на:

- механічні;
- енергетичні;
- хімічні.

Змістовний модуль 2.

Правові та організаційні питання охорони праці. Основи виробничої та пожежної безпеки

Тема 3. Правові та організаційні основи охорони праці

Перелік питань. Правові та організаційні основи охорони праці Конституційні засади охорони праці в Україні. Законодавство України про охорону праці. Основні принципи державної політики України у галузі охорони праці. Гарантії прав працівників на охорону праці, пільги і компенсації за важкі та шкідливі умови праці.

Трудова діяльність – це джерело розвитку суспільства, створення матеріальних, культурних і духовних цінностей, передумова існування як кожної окремої людини, так і людства в цілому. У процесі трудової діяльності розвиваються здібності людини, мислення, чуттєве сприйняття світу.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.01/1/101.00.1/МБ/ОК10 -2021
	<i>Екземпляр № 1</i>	<i>Арк 25 / 8</i>

Виробничий ризик – це ймовірність ушкодження здоров'я працівника під час виконання ним трудових обов'язків, що зумовлена ступенем шкідливості та/або небезпечності умов праці та науково-технічним станом виробництва.

Тема 4. Організація охорони праці на підприємстві. Навчання з питань охорони праці

Перелік питань. Принципи організації та види навчання з питань охорони праці. Вивчення основ охорони праці у навчальних закладах. Навчання і перевірка знань з питань охорони праці працівників під час прийняття на роботу і в процесі роботи. Інструктажі з питань охорони праці. Види інструктажів. Порядок проведення інструктажів.

Система безперервного навчання з питань охорони праці, до основних науково-методичних принципів побудови, цільових функцій та методологічних основ якої належать:

- наступність та безперервність навчання з питань безпеки життя, діяльності та охорони праці усіх вікових категорій населення України;
- формування суспільної свідомості і рівня знань населення України, що відповідають вимогам часу;
- навчання з питань особистої безпеки та безпеки оточуючих, відповідних норм поведінки вихованців в дошкільних закладах освіти;
- навчання з питань охорони праці в середніх, позашкільних та професійно-технічних закладах освіти;
- навчання з питань безпеки життя і діяльності в цілому та охорони праці студентів вищих навчальних освітніх закладів;
- навчання з питань охорони праці працівників при їх підготовці, перепідготовці, підвищенні кваліфікації, при прийнятті на роботу та в період роботи;
- навчання населення в цілому з питань безпеки життя, діяльності та охорони праці.

Тема 5. Основи виробничої безпеки

Перелік питань. Профілактика травматизму та професійних захворювань. Виробничі травми, професійні захворювання, нещасні

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.01/1/101.00.1/МБ/ОК10 -2021
	<i>Екземпляр № 1</i>	<i>Арк 25 / 9</i>

випадки виробничого характеру. Мета та завдання профілактики нещасних випадків професійних захворювань і отруєнь на виробництві. Основні причини виробничих травм та професійних захворювань. Основи фізіології та гігієни праці

5.1. Загальні вимоги безпеки Загальні вимоги безпеки до технологічного устаткування та процесів.

5.2. Електробезпека

Шкідливий виробничий фактор – небажане явище, яке супроводжує виробничий процес і вплив якого на працюючого може призвести до погіршення самопочуття, зниження працездатності, захворювання, виробничо зумовленого чи професійного, і навіть смерті, як результату захворювання.

Небезпечний виробничий фактор – небажане явище, яке супроводжує виробничий процес і дія якого за певних умов може призвести до травми або іншого раптового погіршення здоров'я працівника (гострого отруєння, гострого захворювання) і навіть до раптової смерті

Змістовний модуль 3.

Правові та організаційні питання цивільного захисту

Тема 6. Моніторинг небезпек, що можуть спричинити НС

Перелік питань. НС, причини виникнення та складові системи їх моніторингу. Галузевий моніторинг за станом безпеки у відповідній сфері відповідальності центральних органів виконавчої влади. Найменування та визначення основних показників джерел природних НС та номенклатура, позначення, розмірність і порядок визначення параметрів уражальних чинників джерел техногенних НС, які контролюються і підлягають прогнозуванню.

Тема 7. Оцінка інженерної обстановки та соціально-економічних наслідків НС

Перелік питань. Характеристика зон небезпечних геологічних процесів і явищ. Визначення показників, що характеризують ушкодження будівель, споруд та обсяги завалів у зонах НС, спричинених природними чинниками фізичного походження.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.01/1/101.00.1/МБ/ОК10 -2021
	<i>Екземпляр № 1</i>	<i>Арк 25 / 10</i>

Тема 8. Забезпечення заходів і дій в межах єдиної системи цивільного захисту

Перелік питань. Забезпечення техногенної безпеки на підприємствах, в установах та організаціях, як складової частини цивільного захисту. Шляхи і способи підвищення стійкості роботи промислових об'єктів. Забезпечення надійного захисту та життєзабезпечення виробничого персоналу. Захист та раціональне розміщення основних виробничих фондів, зонування території об'єкту.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.01/1/101.00.1/МБ/ОК10 -2021
	<i>Екземпляр № 1</i>	<i>Арк 25 / 11</i>

Завдання для самостійної роботи

Тема 1. Документи, які регламентують організацію безпеки життєдіяльності

1. Охорона праці та соціальний захист в Україні: стан, проблеми, перспективи.

Тема 2. Культура здоров'я та безпека життєдіяльності

1. Психологічне і фізіологічне збереження здоров'я.
2. Уявлення про обмін речовин та енергії.
3. Харчові добавки, ГМО та їх вплив на здоров'я людини.
4. Якість води джерел питного водопостачання для забезпечення безпеки життєдіяльності.

Тема 3. Взаємозв'язок і взаємозалежність життєдіяльності навколишнього середовища.

1. Отруйні речовини: характеристика та вплив на організм людини.
2. Характеристика впливу гербіцидів та пестицидів на живі організми
2. Біотична небезпека (небезпечні рослини, тварини, риби, комахи, грибки, бактерії, віруси). Заразні хвороби рослин і тварин.

Тема 4. Небезпеки життя урбанізованого міста.

1. Гігієнічне нормування небезпечних та шкідливих чинників навколишнього середовища та показники, за якими оцінюють шкідливу дію речовин.
2. Основні положення ергономіки та просторові параметри робочого місця
3. вплив автомобільного транспорту на стан атмосферного повітря урбанізованих територій

Тема 5. Охорона праці як основний напрямок соціальної політики України та світу.

1. Законодавча та нормативна база України про охорону праці.
2. Досвід зарубіжних країн у реалізації заходів з охорони праці.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.01/1/101.00.1/МБ/ОК10 -2021
	<i>Екземпляр № 1</i>	<i>Арк 25 / 12</i>

3. Міжнародне співробітництво в галузі охорони праці.
4. Основні вимоги до побудови і функціонування системи управління охороною праці (СУОП).

Тема 6. Небезпечні та шкідливі умови праці. Травматизм на виробництві та його соціально-економічні наслідки.

1. Шкідливі виробничі фактори та засоби захисту від них. Видача працівникам спецодягу, спецвзуття, інших засобів індивідуального захисту.
2. Права працівників на пільги та компенсації за важкі та шкідливі умови праці.
3. Особливості розслідування та обліку нещасних випадків не виробничого характеру.
4. Відшкодування шкоди у разі ушкодження здоров'я працівників або в разі їх смерті.

Тема 7. Державний нагляд і громадський контроль за охороною праці.

1. Фонд соціального страхування від нещасних випадків.
2. Фінансування охорони праці.
3. Навчання з питань охорони праці.
4. Форми й методи регулювання відповідальності підприємств за порушення законодавчих та нормативних актів з охорони праці.
- 5 Відповідальність за недотримання правил та норм техніки безпеки, охорони праці.
6. Фінансування заходів з поліпшення умов охорони праці
7. Інструктажі з охорони праці.
8. Застосування комп'ютерних методів, прикладного та інформаційного забезпечення охорони праці

Тема 8. Актуальні проблеми гігієни праці.

1. Мікроклімат робочої зони.
2. Санітарно-гігієнічні вимоги до умов праці в галузі.
3. Вимоги безпеки до лабораторних приміщень та обладнання для наукових досліджень.
4. Мікрокліматичні параметри у навчальному закладі.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.01/1/101.00.1/МБ/ОК10 -2021
	<i>Екземляр № 1</i>	<i>Арк 25 / 13</i>

Тема 9. Заходи з охорони праці у навчальному закладі.

1. Колективний договір у навчальному закладі.
2. Причини нещасних випадків в навчальних закладах.
3. Вимоги до санітарного контролю за станом повітря робочої зони у навчальному закладі
4. Освітлення, санітарні норми освітлення у навчальному закладі, вимірювання освітленості.
5. Правила пожежної безпеки у навчальному закладі. Вимоги пожежної безпеки до закладів системи освіти.
6. Вимоги електробезпеки до закладів освіти.

Тема 10. Атестація робочих місць.

1. Захист від шумів.
2. Захист від ультра- та інфразвуку.
3. Захист від вібрації.
4. Захист від електромагнітних випромінювань (ЕМВ) радіочастотного діапазону.
5. Захист від електромагнітних випромінювань.
6. Захист від ІЧ випромінювань. Захист від ультрафіолетових випромінювань (УФВ).
7. Захист від лазерних випромінювань. Захист від іонізуючих випромінювань.

Тема 11. Пожежна безпека

1. Пожежовибухонебезпечні властивості речовин і матеріалів.
2. Сутність та види горіння. Зони та класи пожеж.
3. Показники пожежовибухонебезпеки речовин і матеріалів.

Тема 12. Основи цивільного захисту

1. Надзвичайні ситуації: організації життєзабезпечення.
2. Безпека населення в мирний час: небезпечні ситуації.
3. Небезпеки техногенного характеру.
4. Загальні закономірності виникнення природних небезпек.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.01/1/101.00.1/МБ/ОК10 -2021
	<i>Екземпляр № 1</i>	<i>Арк 25 / 14</i>

5. Основні екологічні проблеми людства, їх глобальний характер та суть.

6. Захист від зброї масового ураження: підготовки населення.

7. Небезпечні фактори, причини та небажані наслідки, пов'язані з урбанізацією середовища життя людей.

8. Організація життєзабезпечення населення в надзвичайних ситуаціях та ліквідація їх наслідків.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.01/1/101.00.1/МБ/ОК10 -2021
	<i>Екземпляр № 1</i>	<i>Арк 25 / 15</i>

Перелік питань до заліку

1. Безпека життєдіяльності це наука про
2. Створення таких умов ЖД людини (соціальної групи, суспільства), коли ризик проявлення будь-якої небезпеки не перевищує відповідного встановленого рівня це - ...
3. Наука, що вивчає діяльність людини, яка пов'язана з використанням технічних засобів називається:
4. Наука, що вивчає інформаційну взаємодію між людиною і машиною називається:
5. Класифікація та систематизація явищ, процесів тощо, що здатні завдавати шкоди називається:
6. Виявлення типу небезпеки та встановлення її характеристик називається:
7. Введення кількісних характеристик для оцінки ступеня небезпеки називається
8. Ризик це:
9. Інженерний, модельний, експертний, соціологічний, статистичний, інтерполяція
10. Порушення нормальних умов життя і діяльності людей на окремій території чи об'єкті.
11. Законодавство України про охорону праці базується:
12. Система правових, соціально-економічних, організаційно-технічних, санітарно-гігієнічних і лікувально-профілактичних заходів та засобів, спрямованих на збереження життя, здоров'я і працездатності людини в процесі трудової діяльності – це:
13. Законодавство України про охорону праці це:
14. Несе відповідальність за створення безпечних та здорових умов праці на кожному робочому місці на підприємстві, в організації, установі:
15. З якого віку дозволяється приймати на роботу неповнолітніх?
16. До досягнення якого віку людина вважається неповнолітньою?
17. Не забороняється застосування праці неповнолітніх юнаків старше 15 років на:
18. Не забороняється застосування праці неповнолітніх дівчат старше 15 років на:

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.01/1/101.00.1/МБ/ОК10 -2021
	<i>Екземпляр № 1</i>	<i>Арк 25 / 16</i>

19. Працівники зобов'язані щороку проходити медичний огляд до досягнення:
20. Тривалість робочого дня для неповнолітніх віком старше 16 років складає не більше:
21. Тривалість робочого дня для неповнолітніх віком від 14 до 16 років складає не більше:
22. Тривалість робочого тижня для неповнолітніх віком 16-18 років в період навчання (після уроків) складає не більше:
23. Тривалість робочого тижня для неповнолітніх віком до 16 років в період навчання (після уроків) складає не більше:
24. Служба охорони праці на підприємстві обов'язково повинна бути створена при кількості працюючих:
25. Функції служби охорони праці на підприємстві може виконувати працівник цього підприємства, що проходив навчання з питань охорони праці, за сумісництвом, при кількості працюючих:
26. Програма та тривалість вступного інструктажу затверджуються:
27. Немає такого виду інструктажу, як:
28. Вступний інструктаж з охорони праці з працівниками проводять:
29. Первинний інструктаж з охорони праці з працівниками проводять:
30. Первинний інструктаж з охорони праці проводять з працівником, який:
31. Цільовий інструктаж з охорони праці з працівниками проводять у разі:
32. Який вид інструктажу проводиться з усіма працівниками, які приймаються на постійну або тимчасову роботу, незалежно від їх освіти, стажу роботи та посади, у кабінеті охорони праці?
33. Який вид інструктажу проводиться з учнями та студентами, які прибули на підприємство для проходження трудового або професійного навчання, у кабінеті охорони праці?
34. Який вид інструктажу проводиться з працівниками інших організацій, які прибули на підприємство і беруть безпосередню участь у виробничому процесі або виконують інші роботи для підприємства, у кабінеті охорони праці?
35. Запис про проведення якого інструктажу робиться у наказі про прийняття працівника на роботу?

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.01/1/101.00.1/МБ/ОК10 -2021
	<i>Екземпляр № 1</i>	<i>Арк 25 / 17</i>

36. Який вид інструктажу проводиться з екскурсантами у разі екскурсії на підприємство?
37. Який вид інструктажу проводиться до початку роботи безпосередньо на робочому місці з працівником?
38. Який вид інструктажу проводиться з новоприйнятим (постійно чи тимчасово) працівником на підприємство або з фізичною особою, яка використовує найману працю, безпосередньо на робочому місці?
39. Який вид інструктажу проводиться безпосередньо на робочому місці з працівником, який переводиться з одного структурного підрозділу підприємства до іншого?
40. Який вид інструктажу проводиться безпосередньо на робочому місці з працівником, який виконуватиме нову для нього роботу?
41. Який вид інструктажу проводиться безпосередньо на робочому місці з відрядженим працівником іншого підприємства, який бере безпосередню участь у виробничому процесі на підприємстві?
42. Який вид інструктажу проводиться на робочому місці 1 раз на 3 місяці на роботах з підвищеною небезпекою індивідуально з окремим працівником або групою працівників, які виконують однотипні роботи?
43. Повторний інструктаж на роботах без підвищеної небезпеки проводиться:
44. Повторний інструктаж на роботах з підвищеною небезпекою проводиться:
45. Якому інструктажу відповідає повторний інструктаж за обсягом і змістом переліку питань?
46. Який вид інструктажу проводиться при введенні в дію нових або переглянутих нормативно-правових актів з охорони праці, а також при внесенні змін та доповнень до них?
47. Який вид інструктажу проводиться при зміні технологічного процесу, або модернізації устаткування, приладів та інструментів, вихідної сировини, матеріалів та інших факторів, що впливають на стан охорони праці?
48. Який вид інструктажу проводиться при порушеннях працівниками вимог нормативно-правових актів з охорони праці, що призвели до травм, аварій, пожеж?

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.01/1/101.00.1/МБ/ОК10 -2021
	<i>Екземляр № 1</i>	<i>Арк 25 / 18</i>

49. Який вид інструктажу проводиться при перерві в роботі виконавця робіт більш ніж на 30 календарних днів - для робіт з підвищеною небезпекою, а для решти робіт - понад 60 днів?
50. Який вид інструктажу проводиться при ліквідації аварії або стихійного лиха?
51. Який вид інструктажу проводиться при проведенні робіт, на які оформлюються наряд-допуск, наказ або розпорядження?
52. Обсяг і зміст якого інструктажу визначаються в кожному окремому випадку залежно від причин і обставин, що спричинили потребу його проведення?
53. Обсяг і зміст якого інструктажу визначаються залежно від виду робіт, що будуть виконуватись?
54. Який вид інструктажу не може бути проведений безпосереднім керівником робіт (начальником структурного підрозділу, майстром)?
55. Який вид інструктажу НЕ завершується перевіркою знань у вигляді усного опитування або за допомогою технічних засобів, а також перевіркою набутих навичок безпечних методів праці?
56. Допускається додаткове проведення інструктажу і повторна перевірка знань при незадовільних результатах перевірки знань, умінь і навичок щодо безпечного виконання робіт після первинного, повторного чи позапланового інструктажів:
57. При незадовільних результатах перевірки знань якого інструктажу допуск до виконання робіт НЕ надається, а повторна перевірка знань при цьому НЕ дозволяється?
58. У разі перерви в роботі працівника понад 60 календарних днів проводять інструктаж:
59. Вступний інструктаж з охорони праці проводить:
60. Проведення з працівниками вступного інструктажу з охорони праці фіксують у:
61. Проведення первинного, повторного, позапланового та цільового інструктажів з охорони праці з працівниками фіксують у:
62. Позаплановий інструктаж з працівниками може бути проведений:
63. Вступний інструктаж з працівниками може бути проведений:
64. Повторний інструктаж з працівниками може бути проведений:
65. Первинний інструктаж з працівниками може бути проведений:

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.01/1/101.00.1/МБ/ОК10 -2021
	<i>Екземпляр № 1</i>	<i>Арк 25 / 19</i>

66. Запис про проведення якого інструктажу не вноситься до журналу реєстрації інструктажів з питань охорони праці на робочому місці?
67. Періодичність атестації встановлюється підприємством у колективному договорі, але не рідше одного разу в:
68. Атестацію робочих місць за умовами праці проводять на підприємствах і в організаціях:
69. Позачергову атестацію робочих місць проводять у разі:
70. Результати атестації робочих місць заносять до:
71. Із результатами атестації ознайомлюють:
72. Перелік робочих місць, виробництв, робіт, професій і посад, працівникам яких підтверджено право на пільги і компенсації зберігають протягом:
73. Скільки карт умов праці складають на групу аналогічних робочих місць, умови й характер праці на яких однакові?
74. Вогнестійкість – це:
75. Пожежна безпека об'єкта – це:
76. Горіння, яке виникає при відсутності зовнішнього джерела запалювання:
77. Надзвичайно швидке горіння, при якому відбувається виділення енергії і утворення стиснутих газів, здатних виконувати механічні руйнування:
78. Швидке горіння горючої речовини без утворення підвищеного тиску газів, яке не переходить у стійке горіння:
79. Горіння, яке виникає під впливом джерела запалювання:
80. Горіння без випромінювання світла, що, як правило, розпізнається за появою диму:
81. Горіння, при якому речовини, що вступають в реакцію окислення, мають однаковий агрегатний стан (газо- чи пароподібний):
82. Горіння, при якому речовини, що вступають в реакцію окислення, знаходяться в різних агрегатних станах і існує межа поділу фаз в горючій системі:
83. Використовувати пінні вогнегасники можна:
84. Використовувати вуглекислотні вогнегасники неможна:
85. Забороняється використовувати при гасінні об'єктів під напругою:
86. Що не є вогнегасною здатністю води?
87. Основний вогнегасний принцип дії водяного пару:

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.01/1/101.00.1/МБ/ОК10 -2021
	<i>Екземпляр № 1</i>	<i>Арк 25 / 20</i>

88. Основний вогнегасний принцип дії вуглекислот:
89. Основний вогнегасний принцип дії галоїдовуглеводнів:
90. Як привести в дію хімічно-пінний вогнегасник?
91. Як привести в дію порошковий вогнегасник?
92. Як привести в дію вуглекислотний вогнегасник?
93. Яка речовина знаходиться у хімічно-пінному вогнегаснику в поліетиленовому стакані всередині корпусу?
94. Яка речовина знаходиться в балоні хімічно-пінного вогнегасника?
95. Яка речовина знаходиться в балоні повітряно-пінного вогнегасника?
86. Яка речовина знаходиться в балоні вуглекислотного вогнегасника?
97. Яка речовина знаходиться в сталевому балончику всередині корпусу порошкового вогнегасника?
98. Умови праці – це:
99. Освітленість – це:
100. У яких одиницях вимірюють освітленість?
101. У яких одиницях вимірюють рівень звуку?
102. Чому дорівнює оптимальна вологість повітря для людини?
103. При якій кількості потерпілих нещасний випадок вважається груповим?
104. Акт про нещасний випадок, пов'язаний з виробництвом? складається за формою:
105. За якої умови результати розслідування нещасного випадку не оформляються актом за формою Н-5?
106. Нещасний випадок на виробництві – це:
107. Робоче місце – це:
108. При груповому нещасному випадку складаються:
109. У комісію з розслідування НВ входить:
110. Примірники затверджених актів за формою Н-5 і Н-1, примірник картки за формою П-5 (у разі виявлення гострого професійного захворювання (отруєння) разом з іншими матеріалами розслідування зберігаються на підприємстві:
111. Що потрібно робити при втраті свідомості?
112. При отруєнні газами потрібно:
113. Як потрібно послаблювати джгут?
114. Які основні ознаки травматичного шоку?
115. Як називається раптова втрата свідомості?

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.01/1/101.00.1/МБ/ОК10 -2021
	<i>Екземпляр № 1</i>	<i>Арк 25 / 21</i>

116. Які характерні ознаки артеріальної кровотечі?
117. Що потрібно робити при травмуванні верхньої кінцівки внаслідок стиснення (вона тепла)?
118. Яка допомога надається в разі опіку II ступеня?
119. Що потрібно робити при затисненні потерпілому ноги важким предметом (на дотик вона холодна)?
120. На який максимальний термін може бути накладений кровоспинний джгут?
121. При отруєнні, яким газом на обличчі з'являються червоно-багряні плями?
122. У постраждалого слабкий прискорений пульс, низький тиск, липкий холодний піт, бліді шкірні покриви, знижена температура тіла. Це?
123. Які обов'язкові заходи при наданні допомоги з тепловим або сонячним ударом?
124. З якою частотою проводять непрямий масаж серця для дорослих?
125. Непрямий масаж серця (для дорослих) проводять з такою силою, щоб грудна клітка прогиналася в середньому на:
126. Куди накладають руки при виконанні непрямого масажу серця?
127. Цивільний захист України, це:
128. Як класифікують надзвичайні ситуації?
129. Як класифікують НС залежно від характеру походження?
130. Причинами НС можуть бути:

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.01/1/101.00.1/МБ/ОК10 -2021
	<i>Екземпляр № 1</i>	<i>Арк 25 / 22</i>

Рекомендована література

Основна література

1. Атаманчук П.С., Білик Р.М., Медерецький В.В. та інші. Безпека життєдіяльності та охорона праці/ Навчальний посібник / П. С. Атаманчук, Р. М. Білик, В. В. Мендерецький, О. П. Панчук, Т. П. Поведа, О. Г. Чорна. — Кам'янець-Подільський : Друк-Сервіс, 2017. — 108 с.
2. Безпека життєдіяльності: навчальний посібник / В.В. Зацарний, О.В. Зацарна, О.В. Землянська, Н.А. Праховнік – Київ, НТУУ «КПІ», 2016. – 230 с.
3. Безпека людини у сучасних умовах: Монографія / В.В. Березуцький, Н.Л. Березуцька, А.О. Богодист та ін.; За заг. ред. проф. В.В. Березуцького. – Харків: ФОП Мезіна В.В., 2018. – 208 с.
4. Зеркалов Д.В. Безпека життєдіяльності. Навч. посіб. / – К.: Основа, 2016. 267 с.
5. Козяр М. М. Основи охорони праці, безпеки життєдіяльності та цивільного захисту населення : навч. посіб. / М. М. Козяр, Я. І. Бедрій, О. В. Станіславчук. – Київ : Кондор, 2015. – 458 с.
6. Нагайчук, О. В. Основи охорони праці : навч. - метод. посібник / О. В. Нагайчук. – Умань : ФОП Жовтий О. О. – 2017. – 138 с.
7. Основи охорони праці: підручник / М.С. Одарченко, А.М. Одарченко, В.І. Степанов, Я.М. Черненко. – Х.: Стиль-Издат, 2017. – 334 с.
8. Основи професійної безпеки та здоров'я людини: підручник/ В. В. Березуцький [та ін.]; під ред. проф. В. В. Березуцького. – Харків: НТУ “ХПІ”, 2018. – 553 с.
9. Охорона праці в галузі: навчальний посібник / П.С. Атаманчук, В.В. Мендерецьки, О.П. Панчук, Р.М. Білий – К.: «Центр учбової літератури», 2017. – 322 с.
10. Охорона праці в галузі та цивільний захист: навчальний посібник /Ю.А. Гасило, О. А. Крюковська. К. О. Левчук, Р. Я. Романюк. – Кам'янське : ДДТУ, 2017. — 369 с.
11. Полукаров О.І. Безпека життєдіяльності та цивільний захист: конспект лекцій навч. посіб. для здобувачів ступеня бакалавра за спеціальностями 051 «Економіка», 073 «Менеджмент», 075 «Маркетинг» / О.І. Полукаров – Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. – 148 с. [Електронний ресурс]:

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.01/1/101.00.1/МБ/ОК10 -2021
	<i>Екземпляр № 1</i>	<i>Арк 25 / 23</i>

https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/27028/5/BZhD_ta_TsZ_Konspekt_1_ektsii_FMM.pdf

12. Шудренко І. В. Основи охорони праці : навч. посіб. / І. В. Шудренко. – Житомир : Видавець, О. О. Євенок, 2016. – 214 с.

13. Методичні рекомендації для проведення практичних робіт та самостійного вивчення з навчальної дисципліни «Безпека життєдіяльності, охорона праці та цивільний захист» для студентів освітнього рівня «бакалавр» денної форм навчання зі спеціальності 101 «Екологія». (автори: Герасимчук О.Л., Мельник В.В.). Житомирська політехніка. 2020. 114с.(Протокол НМР №4 від 09.11.2020 р.).

14. Методичні рекомендації для проведення практичних занять та самостійної роботи з навчальної дисципліни «Безпека життєдіяльності, охорона праці та цивільний захист» для студентів освітнього рівня «бакалавр» денної форм навчання зі спеціальності 101 «Екологія». (автори: Демчук Л.І., Герасимчук О.Л.). Житомирська політехніка. 2021. 120 с.

Допоміжна література

1. Васійчук В.О., Гончарук В.Є., Качан С.І., Мохняк С.М. Основи цивільного захисту: Навч. посібник / Львів, 2010. - 384 с.

2. Демиденко Г.П. Безпека життєдіяльності: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів – К.: НТУУ «КПІ», 2007

3. Желібо Є. П., Заверуха Н. М., Зацарний В. В. Безпека життєдіяльності. Навч. посіб. / за ред. Є. П. Желібо. 6-е вид. –К.: «Каравела», 2009. – 344 с.

4. Желібо Є. П., Зацарний В. В. Безпека життєдіяльності. Підручник. – К.: «Каравела», 2008. – 280 с.

5. Безпека життєдіяльності. Навч. посіб. / за ред. Г.П. Демиденко. – К.: НТУУ «КПІ», 2008. – 300 с.

6. Основи охорони праці: підручник. [Ткачук К.Н., Халімовський М.О., Зацарний В.В., Зеркалов Д.В. та ін]. – К.: Основа, 2011. – 474 с.

7. Ткачук К. Н., Зацарний В. В., Каштанов С.Ф. та ін. Охорона праці та промислова безпека: навч. посіб. – К.: Лібра, 2010. – 559 с.

8. Третьяков О.В., Зацарний В.В., Безсонний В.Л. Охорона праці: Навчальний посібник з тестовим комплексом на CD/ за ред. К.Н. Ткачука. – К.: Знання, 2010. – 167 с. + компакт-диск.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.01/1/101.00.1/МБ/ОК10 -2021
	<i>Екземпляр № 1</i>	<i>Арк 25 / 24</i>

9. Ткачук К.Н., Мольчак Я.О., Каштанов С.Ф., Полукаров О.І. та ін. Управління охороною праці: Навчальний посібник. – Луцьк: 2012. – 287 с.

10. Ткачук К.Н., Єсипенко А.С., Филипчук В.Л., Полукаров О.І. та ін. Система державного нагляду за промисловою безпекою та охороною праці: Навчальний посібник. – Рівне: 2012. – 384 с.

11. Стеблюк М.І. Цивільна оборона та цивільний захист: Підручник. - К: Знання-Прес, 2007. - 487 с.

12. Денисова Н. М. Сучасний стан системи навчання з питань охорони праці та цивільного захисту під час професійної підготовки у вищих навчальних закладах України / Н. М. Денисова // Безпека життєдіяльності. – 2019. – № 4. – С. 16–17.

13. Герасимчук О.Л., Кірейцева Г.В., Мельниченко І.С. Критерії та показники оцінки якості підготовки фахівців з екології. Нові технології навчання: збірник наукових праць. – ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти». - К., 2020. Вип. 94. - с. 71 – 76

14. Принципи побудови сталої системи поводження з твердими побутовими відходами в Україні / Корбут М.Б., Герасимчук О.Л. // Problems and prospectsof implementation of innovative research results: collection of scientific papers «ΛΟΓΟΣ» with Proceedings of the International Scientific and Practical Conference (Vol 2), December 13, 2019. – Valletta, Republic of Malta: European Scientific Platform NGO – P. 51-54.

15. Вивчення впливу автотранспорту на стан атмосферного повітря м. Житомира методом ліхеноіндикації / Герасимчук О.Л.// Modern engineering and innovative technologies. Issue 11 (part 1). March 2020. Karlsruhe, Germany. p.139 – 143.

16. Дослідження шумового навантаження на прикладі одного з мікрорайонів м. Житомира / Клімчук М.Р, Герасимчук О.Л. // Збірка тез наукових робіт II туру Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт за напрямом «Екологічна безпека комплексу «автомобіль – навколишнє середовище»», спеціальність «Автомобільний транспорт». – Х., 2020. 48 с.

17. Дослідження показників якості води річки Тетерів, як джерела питного водопостачання / Гавриш Н.Ю., Волинець Н.І., Герасимчук О.Л.// Всеукраїнська науково-практична on-line конференція здобувачів вищої освіти і молодих учених, присвяченої Дню науки // Житомирська політехніка, Житомир, 2020. С. 221 – 222.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.01/1/101.00.1/МБ/ОК10 -2021
	<i>Екземпляр № 1</i>	<i>Арк 25 / 25</i>

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2694-12>
2. <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/322-08>
3. <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1105-14>
4. <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/5403-17>
5. <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2801-12>
6. <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/877-16>
7. <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/39/95-%D0%B2%D1%80>
8. <http://www.dnop.gov.ua/files/pokaz1.Pdf>
9. <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4004-12>
10. <http://www.dnop.gov.ua/files/pokaz1.Pdf>
11. <http://sh.st/v7duu>
12. <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/270-2001-%D0%BF>
13. <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/z0612-19>
14. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/337-2019-%D0%BF>
15. <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0902-07>
16. <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1662-2000-%D0%BF>
17. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/626-2017-%D0%BF#Text>
18. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/819-2013-%D0%BF#Text>
19. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/138-2017-%D0%BF#Text>
20. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/11-2014-%D0%BF#Text>